

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 423/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ulkomaalaisten opiskelijoiden oleskelulupien käsittelyn ruuhkautumisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Holopaisen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 423/2019 vp:

Miten hallitus aikoo varmistaa sen, että EU:n ja ETA-alueen ulkopuolelta tulleiden opiskelijoiden oleskelulupaprosessi on riittävästi resursoitu ja

miten hallitus aikoo varmistaa sen, että ulkomaalaiset opiskelijat ja suomalaiset korkeakoulut eivät joudu kohtuuttomaan tilanteeseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sisäministeriö vastaa Maahanmuuttoviraston tulosoajauksesta ja turvaa virastolle riittävät resurssit ydintehtävien suorittamiseksi. Toiminnasta aiheutuvia kustannuksia katetaan budjettivaroilla ja oleskeluluvista perittävien maksujen tuotoilla. Maksupolitiikkaa ja lupamaksuja tarkastellaan vuosittain. Tavoitteena on päästä valtion maksuperustelain mukaisesti mahdollisimman lähelle omakustannushintaa.

Hallitusohjelman mukaisesti 1.1.2020 alkaen työvoiman maahanmuuton sekä ulkomaalaisia opiskelijoita ja tutkijoita koskevan politiikan ja lainsäädännön kokonaisuudesta sekä lupaprosessista vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Edellä mainittuja kokonaisuuksia koskeva säädösvalmistelu ja tulosoajaus toteutetaan sisäministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä.

Maahanmuuttovirasto vastaa itsenäisesti sille myönnettyjen resurssien käytöstä ja vireillä olevien hakemusten käsittelystä. Viraston resurssitilanne on ollut haasteellinen ottaen huomioon oleskelulupahakemusten määrien jatkuva kasvu. Kansainvälisen liikkuvuuden lisääntyessä kasvun odotetaan jatkuvan myös tulevina vuosina. Virasto on kärsinyt resurssipulasta ja henkilöstövajetta on pyritty paikkaamaan viraston sisäisillä järjestelyillä. Tavoitteena on ollut muun muassa estää lakisääteisten käsittelyaikavelvoitteiden piirissä olevien oleskelulupa- ja turvapaikkahakemusten käsittelyn pitkittyminen ja käsittelyaikojen ylittyminen. Viraston muiden tulosalueiden sekä palvelupisteiden henkilöstö on antanut tukea myös opiskelijoiden hakemusten käsittelyssä.

Opiskelijoiden ensimmäisten oleskelulupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2019 on ollut noin 55 päivää. Yksittäisten hakemusten käsittelyaikojen välillä voi kuitenkin olla merkittävää vaihtelua. Ensimmäistä oleskelulupaa koskevat opiskelijoiden hakemukset ovat

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 423/2019 vp

käsittelyn ja päätösharkinnan vaativuuden kannalta hyvin erilaisia. Enemmistö hakemuksista on laitettu vireille täydellisinä eli hakemukset ovat ratkaistavissa välittömästi. Alle puolet hakemuksista ovat kuitenkin puutteellisia ja vaativat täydentämistä, tai hakemukset vaativat tavanomaista tarkempaa tutkimista. Lisäksi vain noin 68 prosenttia hakemuksista saatetaan vireille touko-elo-kuussa. Monet opiskelijat hakevat oleskelulupaa aivan viime tingassa, minkä vuoksi Maahanmuuttovirastolla on varsin vähän aikaa käytettävissään hakemuksen käsittelyyn ennen hakijan opintojen alkamista.

Maahanmuuttoviraston tavoitteena on tehostaa hakemusten käsittelyä digitalisaation avulla. Virasto on viime vuosina kehittänyt voimakkaasti sähköistä asiointia ja hakemusten automaattista käsittelyä. Lupaprosesseja on kehitetty muun muassa ulkomaalaishallinnon sähköisen asiankäsittelyn kehittämistä koskevassa UMA-hankkeessa. Lupien hakemista ja käsittelyä on helpotettu ja nopeutettu sähköisen asioinnin avulla. Lisäksi Maahanmuuttovirastossa on käynnistetty vuodelle 2020 ulottuva muutosprojekti, jonka tavoitteena on oleskelulupa- ja kansalaisuusasioiden käsittelyaikojen ja hakemusjonojen lyhentäminen. Projektin avulla otetaan käyttöön automaatio lainsäädännön sallimissa rajoissa ja turvataan sen edellytykset prosessien, organisaatorakenteen, johtamisen sekä vireillepanon ja asiakaspalvelun näkökulmasta.

Maahanmuuttovirasto ja oppilaitokset ovat jatkuvasti yhteydessä toisiinsa opiskelijoihin, koulutusohjelmiin ja lupamenettelyyn liittyen. Yhteistyössä on käytännössä yleensä kyse tietojenvaihdosta sekä tiedonkulkua koskevien menettelyjen kehittämistä. Opiskelijoiden oleskelulupahakemusten osalta on olemassa toteuttamiskelpoisia suunnitelmia, joiden avulla hakemusten käsittelyä voidaan kehittää ja käsittelyaikoja lyhentää. Maahanmuuttoviraston sähköisessä asiankäsittelyjärjestelmässä (UMA-järjestelmä) on esimerkiksi jo lähes valmiit määrittelyt jatkolupahakemusten käsittelyn osittaista automatisointia varten. Myös sähköisen hakemuslomakkeen kehittämistä on suunniteltu. Maahanmuuttoviraston asiankäsittelyjärjestelmän ja Opetushallituksen Koski-tietovarannon integraatiota kehitetään. Integraation avulla virasto voisi jatkossa saada entistä tarkempia tietoja opiskelijoista suoraan oppilaitoksilta.

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on kirjaus, joka koskee toimenpideohjelman luomista ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymisen parantamiseksi. Lisäksi hallitusohjelmaan on kirjattu taloudellisten tukimuotojen selvittäminen Suomessa opiskelevien EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksujen kompensoimiseksi. Hallitusohjelmassa on myös kirjaus koskien sitä, että ulkomaalaisten oleskelulupia voitaisiin valmistumisen jälkeen pidentää kahteen vuoteen ja että lyhytaikaisen työn vastaanottaminen tulisi mahdolliseksi. Hallitus on edellä mainittujen kirjausten perusteella sitoutunut tukemaan opiskelijoiden maahanmuuttoa Suomeen myös jatkossa.

Helsingissä 13.1.2020

Sisäministeri Maria Ohisalo